

İslam'a Göre Muharip Esirlerin Boyunlarını Vurma Meselesi

Prof. Dr. Enver Arpa

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0926-1656>

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü, Ankara – TÜRKİYE

Makale Geçmişi

Geliş: 20.10.2018
Kabul: 17.04.2019
On-line Yayın: 30.06.2019

Anahtar Kelimeler

Cihat
Savaş
Esir
Muharip
Boyun Vurma

Öz

Bu makalede çağımızda şiddet yanlısı bazı grupların farklı bölgelerde yürütmekte oldukları silahlı mücadelelerde esir aldıkları düşman askerlerinin boyunlarını vurarak öldürmelerinin dini dayanakları ve bunun meşruiyeti konusu ele alınmıştır. Makalede, bu değerlendirmeye geçmeden önce incelemeye bir zemin oluşturması amacıyla İslam öncesi dönemde esirlerin ve kölelerin durumu, İslami dönemde savaş esirlerinin durumu ve esir düşman askerlerinin öldürülmesinin dindeki yeri hakkında kısa bilgi verilmiştir. Makalenin son bölümünde ise küresel cihatçı Selefi akımın öncü teorisyenlerinden biri kabul edilen ve küresel cihatçı gruplar nezdinde saygıyla karşılanarak rehber edinilen Ebu Abdullah el-Muhacir ismiyle bilinen Ali Abdurrahman el-Aliy'in *Mesail min fıkhı'l-Cihad* isimli kitabında detaylı olarak ele aldığı ve savunduğu "Muharip Düşman Askerlerini Kafalarını Keserek Öldürme" meselesi ele alınmış ve bu konuda öne sürülen ayet ve hadisler İslami kaynaklardan yararlanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada el-Muhacir'in kendi anlayışı için delil olarak öne sürdüğü ayet ve hadisleri Kur'an bütünlüğü içerisinde değil parçacı bir yaklaşımla ele aldığı, bağlamından kopararak değerlendirmeye tabi tuttuğu anlaşılmıştır. Kafa kesme eyleminin meşruiyeti için delil olarak öne sürdüğü ayet ve hadislerde geçen "boyunlarını vurun" "size kesme cezasıyla geldim" gibi ifadelerin örfteki kinayeli kullanımını gözardı ederek onları yanlış yorumladığı ve bu usulden yoksun yaklaşımıyla ciddi bir istidlal hatasına düştüğü; bu tür yorum ve uygulamaların İslam'ın barışçıl imajına ciddi bir zarar verdiği sonucuna varılmıştır.

DOI: 10.9761/JASSS7847

Atıf Bilgisi / Reference Information

Arpa, E. (2019). İslam'a Göre Muharip Esirlerin Boyunlarını Vurma Meselesi. *Jass Studies- The Journal of Academic Social Science Studies*, Number: 75, Summer, p. 261-272.

*The Decapitation of Prisoners of War Issue According to Islamic Thought***Prof. Dr. Enver Arpa**

Social Sciences University of Ankara, Faculty of Islamic Studies, Department of Basic Islamic Studies, Ankara – TURKEY

Article History

Submitted: 20.10.2018

Accepted: 17.04.2019

Published Online: 30.06.2019

Key Words

Jihad

War

Prisoners of War

Combatant

Decapitation

Abstract

This article discusses the decapitation of prisoners of war, who were captured on the battleground by some extremist groups in recent times. Before discussing the main issue, the article provides an introduction by discussing the status of prisoner of war and slaves before and during the period of Islam. The legitimization of killing enemy prisoners of war in Islamic thought is also provided. While the last paragraph discusses decapitation of prisoners of war issue as it is discussed in *Mesâil min fikh el-cihad* (The Jihad Jurisprudence Issues) by Abdullah Al-Muhajir who is considered as one of the important global Salafi Jihadi scholar and who has high profile among the current Jihadi schools. The paper discusses the evidences which are provided by Al-Muhajir in his book from Quran and Hadith and found that Al-Muhajir uses the Quranic verses and Hadith partially to reach to the meanings that he would like to see, without looking to the right context and general meaning of the text. Al-Muhajir misinterprets the expressions like 'decapitation' and 'I came to you with cutting punishment' which are stated in the verses of the Qur'an and in the Hadith. Because he uses these expressions without proper context, and is mistaken. Therefore, such mistakes, misinterpretations and applications damage the peaceful image of Islam.

DOI: 10.9761/JASSS7847

Giriş

Irak ve Suriye’de yaşanmakta olan savaş ve çatışma ortamı, insani açıdan tarihin önemli acılarından birine sahne olmasının yanısıra İslam düşüncesi etrafında oluşturduğu olumsuz algı ve ithamlar yönünden de giderilmesi zor tahribatlar yaratmaktadır. Cihat ismi altında gerçekleştirilen şiddet içerikli olaylar, dünyada İslam hakkında kötü bir imaj oluşturmak isteyen İslam karşıtlarına bulunmaz fırsatlar sunmaktadır. Batı’da giderek bir endüstriye dönüşmeye başlayan İslamofobi daha yüksek sesle dillendirilmeye başlamıştır. İslam dini, tarihinde benzeri görülmemiş bir töhmet altında bırakılmaktadır. Pek çok masum insanın da ölümüne sebep olan intihar saldırıları, esirlerin boyunlarının vurularak öldürülmeleri, savaşın tarafı olmayan kadınlara yönelik şiddet içerikli uygulamalar ve cariyeleştirmeler, tarihi eserlere ve yerleşim birimlerine yönelik saldırılar İslam’a mal edilerek İslam terörle özdeşleştirilmek istenmektedir. (Bu konuda bilgi için bkz. Sevinç, 2013: 1005)

Bu savaş sırasında sık sık basına yansıyan ve tüm dünyada derin bir infial uyandıran baş kesme hadiseleri İslam dünyası başta olmak üzere tüm dünyada –tabiri caizse- düşünsel bir travma yaratmıştır. Zira bu eylemleri gerçekleştirenler, tekbir getirerek ve sosyal medya kanallarında yayınlamaları bunu yapmaktadırlar. Gerçekleştirdikleri bu eylemleri yürütmekte oldukları cihadın bir parçası olarak görmekte ve düşmanı yıldırıldığını düşünmektedirler.

Tarih, binlerce örneğiyle dolu olsa da çağımızın bu korkunç eylem türü, cihat ismi altında ve İslamî şiarlar eşliğinde işlenmeye başlanınca tüm dünyanın dikkatini çekmeye başlamıştır. İnsan hayatını korumayı temel haklar arasında sayan, barış yanlısı tutumuyla bilinen İslam’ın bazı müntesiplerinin bu tür eylemleri dinî şiarlar eşliğinde gerçekleştirmesi tüm dünyada hayret ve merak uyandırmıştır. İslam dini gerçekten bu tür eylemleri uygun görüyor mu? sorusu tüm dünyanın merakını celbetmeye devam etmektedir.

İslam coğrafyasında derin bir düşünsel ayrılık yaratan bu eylemin dini yönden değerlendirilmesi, bu eylemler için delil olarak öne sürülen referansların özellikle de ayet ve hadislerin temel İslami kaynaklar ışığında ele alınıp durumun ortaya konulması büyük bir ihtiyaç olarak önümüzde durmaktadır. Bu mütevazı incelemede bu eylemlerin meşruiyeti için öne sürülen deliller ele alınıp değerlendirilecektir. Bu olaylar, esirlerle ilgili bir konu olduğundan yapılacak değerlendirmelere bir zemin oluşturması amacıyla önce esirliğin geçmiş dönemlerdeki durumu ve İslam’ın bu konudaki tutumu üzerinde kısaca durulacaktır.

1. İslam Öncesi Dönemde Esirlerin ve Kölelerin Durumu

Savaş esirlerine uygulanan muamele konusunda insanlık tarihinin üzüntü verici örneklerle dolu olduğu, tarihin ünlü medeniyetleri dahil olmak üzere insanlığın bu konuda iyi bir sınav vermediği bilinmektedir. Eski dönemlerde esirlerle ilgili uluslararası anlaşmalar veya uyulması için üzerinde konsensüs sağlanan hukuki düzenlemeler bulunmadığından bu konuda tam bir keyfilik hakim olmuştur. Savaşlarda galip gelen taraflar, karşı taraftan esir aldığı kişileri kadın, çocuk, yaşlı ayrımı yapmadan istediği muameleye tabi tutmuşlardır. Esirlerin çeşitli işkence ve eziyetlere tabi tutularak öldürülmesi en yaygın uygulamalardan biriydi. Tarihteki güçlü ve köklü medeniyetlerden olan Asurlular, Farslar, Eski Yunanlılar ve Romalıların, esirlerin derilerini yüzerek asma, fillere ezdirme, vücutlarını parçalara ayırma gibi eylemlere başvurdukları kaynaklarda ifade edilmektedir. (Özel, 2003: 106)

Daha sonraki dönemlerde savaş esirlerinin köleleştirilerek bir ticaret metana dönüştürülmesiyle birlikte öldürmelerin azaldığı ve bir kölelik sektörünün oluşmaya başladığı görülmektedir. Romalıların döneminde kölelerin sayısının hürlerin üç katına çıktığı, köle pazarlarının kurulduğu ve bu alanda önemli bir ticari faaliyetin oluştuğu ifade edilmektedir. (Umur, 1974: 359)

İslam dininin inmeye başladığı Arap toplumunda da esirlere uygulanan muameleler geçmiş dönemleri aratmayacak derecede kötüydü. Esirler kimi zaman topluca yakılarak imha ediliyorlardı,

kimi zaman ise organları kesilerek öldürülüyorlardı. Bazen de sağ bırakılıp köleleştiriyorlardı veya fidye karşılığında veya esir değişimi yoluyla serbest bırakılıyorlardı. O dönemde kabile reislerine sığınarak kurtulmak da görülen uygulamalar arasındaydı. (Özel, 2003: 106)

2. İslami Dönemde Savaş Esirlerinin Durumu

İslam dini, indiği Arap toplumunda savaş esirleri ve kölelik konusunda düzenlemeler yapmak üzere tedrici bir yöntem takip etmiş ve zamanla çeşitli iyileştirmelerde bulunmuştur. İnsanlık tarihinde savaş olgusunun ve uluslararası ilişkilerin kaçınılmaz bir parçası olarak varlığını sürdürdüğü bu durumun hukuki bir yapıya kavuşturulması için çaba sarfetmiştir. Kur'an'ı Kerim'de esirlerin durumuyla ilgili hükümler koymak üzere inen ilk ayetler, Bedir Savaşı'nın ardından Hz. Peygamberin sahabeyle esirlerin durumunu görüşüp fidye karşılığında serbest bırakılmalarını kararlaştırması üzerine inmiş olan (el-Vahidî, 1991: 244) Enfal suresinin 67-69. ayetleridir.¹ Ayetlerde bu tutumun hoş karşılanmadığı şu ifadelerle dile getirilmiştir: "Yeryüzünde düşmanı tamamıyla sindirip hâkim duruma gelmedikçe, hiçbir peygambere esir almak yakışmaz. Siz geçici dünya menfaatini istiyorsunuz, hâlbuki Allah ahireti (kazanmanızı) istiyor. Allah, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir. Eğer Allah'ın daha önce verilmiş bir hükmü olmasaydı, aldığınız şey (fidye)den dolayı size büyük bir azap dokunurdu. Artık elde ettiğiniz ganimetten helâl ve temiz olarak yiye. Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir." Çünkü müminlerin bu ilk savaşında düşmanı iyice mağlup ederek üstünlük sağlamayı düşünecekleri yerde ganimet peşine düşmeleri hoş olmamıştır. Ayeti kerimede bu hoşnutsuzluk dile getirilmiş olsa da elde edilecek ganimetin helal olduğu da hükme bağlanmıştır. "İbn Abbas'ın belirttiğine göre bu savaşta esir almanın hoş karşılanmaması Müslümanların o sırada zayıf durumda bulunmaları sebebiyledir. Müslümanlar daha sonra güçlenince esir alınması ve esirlerin bedelsiz veya fidye karşılığında serbest bırakılmasını düzenleyen şu ayet nazil olmuştur: "İnkâr edenlerle -savaşta- karşılaştığınız zaman boyunlarını vurun. Nihayet onları iyice yıldırıp sindirince bağı sıkıca bağlayın (esir alın). Savaş sona erince de artık ya karşılıksız veya fidye alarak onları salıverin" (Muhammed 47/4) (Özel, 2003: 114-115) İbn Kesir, bu ayetin savaş ortamıyla alakalı olduğuna işaret etmek üzere ayeti şöyle tefsir etmiştir: "Cenab-ı Allah müşriklerle olan savaşlarında nasıl davranacaklarını belirlemek üzere müminlere şöyle demiştir: (Kafirlerle karşılaştığınızda boyunlarını vurun.) Yani onlarla karşı karşıya geldiğinizde kılıçla onları öldürün. (Onları iyice yıldırıp sindirince) yani onları öldürüp helak ettikten sonra kalanlardan esir aldıklarınızı (Sıkıca bağlayın) esir alın. Sonra çatışma sonlanıp savaş bittikten sonra onlar hakkında karar verme konusunda serbestsiniz. Dilerseniz onlara lütfeder serbest bırakırsınız, dilerseniz fidye olarak alacağınız bir mal karşılığında onları serbest bırakır ve şart koyarsınız." (İbn Kesir, 2000: XIII, 59)

İslam fıkında esirlerle ilgili hukuk, büyük oranda bu ayetler ve Hz. Peygamberin uygulamalarıyla oluşmuştur. "Esiri özgürlüğüne kavuşturun" buyuran (Buharî, Nikah, 72) Hz. Peygamber, kölelerin serbest bırakılmasından yana bir tutum ortaya koymuştur. Kendisine her türlü eziyette bulunmuş azılı düşmanları olan müşriklerle yaptığı ilk büyük savaş olan Bedir savaşında esir aldığı düşman askerlerine iyi davranılmasını emretmiştir. Sahabe onun bu emri üzerine kendileri hurmayla yetinerek ekmeklerini esirlere yedirmişlerdir. (İbn Hişam, 1955: I, 645) Öte yandan muharip erkeklerin dışında kadınların, yaşlıların, çocukların, sakatların, rahiplerin ve savaşla ilgisi bulunmayanların eziyete tabi tutulmalarını, öldürülmelerini yasaklamıştır. (el-Vakidî, 1965: II, 514) İnsan onuruyla bağdaşmayan, kin ve nefret tohumları ekmekten başka işe yaramayan musleyi (insanın uzuvlarının kesilmesi) haram kılmıştır. Azılı düşmanlarına dahi bunu uygun görmemiştir. Kendisine

¹ Kur'an'ı Kerim'de esirlerden bahseden 6 ayeti kerime (Bakara 2/85; Enfâl 8/67,70,71; Muhammed 47/4; İnsan 76/8) bulunmakla birlikte sadece iki yerde bu konuda hüküm vazedilmiştir.

bunu öneren ashabına “Ben müsle yapmam, peygamber bile olsam Allah da beni aynı şekilde cezalandırır.” (el-Vakıdî, 1965: I, 107) buyurmuştur. “Öldürme konusunda insanların en çekingen ve şefkatli olanı inananlardır.” (Ebu Davud, Cihad, 110) diyerek düşman da olsa öldürülmelerini gerektiren suçları dışında insanları öldürmekten sakındırmıştır.

Kur’an’ı Kerim’de de köleliğin devam ettirilmesine dair herhangi bir ayet bulunmadığı gibi mümkün olduğunca ortadan kaldırılması için çeşitli hükümler vazedilmiştir. Ayetlerde kölelerin azad edilmesi çeşitli şekillerde teşvik edilmiştir. Devlet gelirlerinden bir kısmı, kölelerin azad edilmelerine ayrılmıştır. Yemine uymama ve adam öldürme gibi durumlarda köle azad edilmesi istenmiştir. Zekat verilecek kişiler arasında özgürlüklerine kavuşmak için mala ihtiyaç duyan köleler de sayılarak (Tevbe 9/60) bu hususta önemli bir adım atılmıştır. İyi insanların özellikleri anlatılırken “Onlar kendi canları çektiği halde yemeği yoksula, yetime ve esire yedirirler.” (İnsan 76/8) buyurularak esirlere iyi davranılması tavsiye edilmiştir.

İslam’da esirlerle ilgili karar verme yetkisi devlet başkanına verilmiştir. Devlet başkanı günün şartlarını ve devletin menfaatlerini gözeterek karar verme hakkına sahiptir. “Hukukçular devlet başkanının tercihini kullanırken içinde bulunulan şartları ve esirlerin özel durumlarını göz önüne alarak ülke için en uygun hükmü vermekle mükellef olduğunu belirtirler. Mesela İslam toplumu için zararlı olduğu düşünülenlerin öldürülmesi, zararı dokunmayacağı bilinenlerle zayıf ve güçsüzlerin, mali imkanı bulunmayanların karşılıksız bırakılması, hizmetinden faydalanılacağı umulanların köleleştirilmesi, ekonomik imkan sağlayacakların da fidye karşılığında salıverilmesi uygun bir çözüm olarak önerilir.” (Özel, 2003: 115)

3. Savaş Esirlerinin Öldürülmesi

Savaş esirlerinin öldürülmesinin cevazı hususunda İslam alimleri arasında bir görüş birliği söz konusu olmamıştır. Dört mezhebin görüşüne göre devlet başkanı esirlerin öldürülmesine karar verme yetkisine sahip olmakla birlikte pek çok alim bu görüşe katılmamış ve esirlerin öldürülmesini caiz görmemiştir. Sözelimi ilk dönem müçtehitlerinden sahabî İbn Ömer, tabiilerden Mücahid, Ata b. Ebi Rebah, Said b. Cübeyr, Hasan-ı Basrî, Muammed b. Sirîn gibi alimler esirlerin öldürülmesini caiz görmemişlerdir. (İbn Kudame, t.y: VIII, 373) Hatta Hasan b. Muhammed et-Temimî sahabe arasında esirlerin öldürüleceği hususunda bir icma olduğunu iddia etmiştir. (İbn Rüşd, t.y: I, 325)

Esirlerin öldürülmesini caiz görmeyenler bu görüşünü, yukarıda zikrettiğimiz Muhammed suresi 4. ayetiyle Hz. Peygamberin genellikle esirleri bedelsiz veya fidye karşılığında serbest bırakması yönündeki uygulamalarına dayandırmışlardır. Esirlerin öldürülmesini caiz gören alimlerin bir kısmı Muhammed suresi ayetinin, Enfâl 12, 57; Tevbe 5, 29. ayetleri gibi ayetlerle nesh edildiğini, bir kısmı ise neshe gitmeden Muhammed suresinin farklı tercihler ortaya koyduğunu ve öldürme tercihini yasaklamadığını savunmuşlardır. Bununla birlikte onların asıl delilleri yine Hz. Peygamberin Bedir, Uhud, Mekke’nin fethi ve Beni Kureyza olayındaki esirlere yönelik tutumu olmuştur. Hz. Peygamberin bu olaylardan sonra bazı esirlerin öldürülmesini uygun bulmasını bu konuda delil göstermişlerdir. (Özel, 2003: 116)

Öldürmeyi caiz gören alimlerin öne sürdüğü nesh konusu isabetli görülmemektedir. Müfessir İbn Kesir’in de işaret ettiği üzere müfessirlerin çoğu bu ayetlerin Muhammed suresindeki ayeti neshetmesini kabul etmemişlerdir. (İbn Kesir, 2000: XIII, 60) Günümüzdeki cihatçı akımın ilham kaynaklarından biri sayılan Merhum Seyyid Kutup *fi Zilali’l-Kur’an* isimli tefsirinde Muhammed suresi ayetini işlerken bu meseleyi değişik yönleriyle ele almış ve vardığı kanaati şu cümlelerle ifade etmiştir: “Nihayet ulaştığımız neticeyi hülasa edecek olursak esirlerle ilgili biricik hükmü bu ayeti kerime ihtiva etmektedir. Diğer ayetler esirlikten başka durumlar için söz konusudur. Bu ayetin dışında fiilen vuku bulan hallere gelince bunlar hususi şartların ve özel durumların icabı olarak yapılmış hareketlerdir. Özellikle esirlerin öldürülmesi tamamen münferit hallerdir ki benzeri durumlar her zaman ortaya

çıkabilir. Aynı şekilde savaş için hücumla geçmeden önce de esir alınma muamelelerine rastlanmıştır. Mesela bir casus yakalandığı vakit esir olarak değil casus olarak muhakeme edilir. Şu halde esirleştirme ameliyesi sırf tutuvermek içindir." (Kutub, t.y: XIII, 374)

Ahmet Özel savaş esirleri hakkındaki incelemesinde bu hususta şu kanaate varmıştır: "Esirin gerektiğinde öldürülebileceğini ileri süren alimlerin Muhammed suresindeki ayeti neshettiğini söyledikleri ayetlerin hepsi mevcut bir savaş sırasında takip edilmesi gereken davranış şekliyle ilgili olup hiçbiri doğrudan esirlerle alakalı değildir. Ayrıca alimlerin çoğunluğuna göre bu ayet neshedilmemiştir. Hanefi fakihlerinden Cessas, İbn Abbas'ın daha önce kaydedilen görüşü doğrultusunda, düşman iyice sindirilmedikçe esir almanın yasaklanmasının Müslümanların zayıf durumda oldukları şartlarla ilgili bulunduğunu, güçlü ve üstün oldukları takdirde düşmanın öldürülmeyip hayatta bırakılmasının caiz görüldüğünü ve dolayısıyla nesihten söz edilemeyeceğini düşünenin de mümkün olduğunu belirtir. Esirlerin öldürülebileceği konusunda Hz. Peygamber döneminden gösterilen delil de isabetli değildir. Zira bu örneklerin hepsinde esirler sadece savaşta ve esir alındıkları için değil savaş öncesinde veya esaret halinde iken işledikleri suçlar ve özel durumları sebebiyle ölümlü cezalandırılmışlardır. Ayrıca Bedir Gazvesi'nden sonra nazil olan ayette yer alan kınamanın asıl hedefi, düşman iyice sindirilmeden esir alınıp fidye karşılığında salıverilmesidir. Sonuç olarak İslam'da esirlerle ilgili temel hükmün karşılıksız veya fidye ile serbest bırakılmaktan ibaret olduğunu, fukahanın buna öldürme tercihini de eklerken içinde buldukları milletlerarası şartlardan etkilendiklerini, düşmanın Müslümanlara karşı uyguladığı bu hükmü mukabele bilmisil esasına göre muhafaza etmek zorunda kaldıklarını söylemek mümkündür." (Özel, 2003: 116)

4. Muharip Düşman Askerlerini Boyunlarını Vurarak Öldürme

Savaş esirlerinin öldürülmesi konusunda İslam alimleri arasında bu denli görüş ayrılıkları bulunuyorken günümüzde savaş ve şiddeti tek çıkar yol olarak gören bazı yazarlar öldürmeyi de aşan bir tutum ortaya koyarak düşmanı yıldırma gerekçesiyle esirlerin boyunlarının vurularak öldürülmesini caiz görmüşlerdir. Bu görüşleri esas alan bazı örgütler yakaladıkları savaşçı esirleri, boyunlarını vurup görsel medya aracılığıyla ilan ederek öldürme yoluna gitmişlerdir. Bu eylemler daha önce işaret ettiğimiz gibi tüm dünyada büyük bir tepkiyle karşılanmıştır. İncelememizin bu bölümünde öldürmenin bu türü için ileri sürülen delilleri incelemeye çalışacağız.

Düşman askerlerinin kafalarının kesilerek öldürülmesini geniş bir şekilde ele alarak inceleyen; ayetlerden, hadislerden ve bazı alimlerin sözlerinden deliller ileri sürerek bunun meşruiyetini savunanlardan biri Ebu Abdullah el-Muhacir ismiyle bilinen Mısırlı Ali Abdurrahman el-Aliy'dir. Afganistan'da Sovyet işgaline karşı mücadele verdiği dönemde cihatçı Selefî çevreler tarafından saygıyla karşılanan ve küresel cihatçı Selefiliğin önemli teorisyenlerinden biri kabul edilen el-Muhacir *Fıkhu'd-Dima* (Kan Akıtmanın Hükmü) ismiyle kaleme aldığı hacimli kitabında kendi cihat anlayışını, bununla ilgili meseleleri detaylı bir şekilde anlatmıştır. Onun bu kitabı, Irak ve Suriye'de faaliyet yürütmekte olan bazı silahlı örgütler tarafından *Mesâil min fıkhi'l-cihad* ismiyle defalarca basılarak örgüt mensuplarına dağıtılmıştır. (Ebu Heniyye ve Ebu Rumman, 2015: 32-33)

Esir alınan düşman askerlerinin boyunlarının vurularak öldürülmesini caiz gören kaynaklardan biri de DAİŞ'te cihad stratejisi, mücadele yöntemi vb. konuları belirlemekle yükümlü olan "İslam Devleti Araştırma ve İnceleme Ofisi"nin hazırladığı *el-Mesailu'l-Ciyad fi Fıkhi'l-Cihad* isimli kitaptr. Örgüte yeni katılan elemanlara mücadele yöntemi konusunda kısa ve öz bilgiler sunmak üzere 2016 yılında hazırlanan bu kitapta da (el-Mesailu'l-ciyad, t.y: 4) el-Muhacir'in bu meselede delil gösterdiği ayetler ileri sürülerek muharip düşman askerlerinin boyunlarını vurmanın caiz olduğu iddia edilmiştir. (s. 31) Küresel cihatçı Selefî düşünceye mensup diğer bazı kaynaklarda da bu konu kısaca gündeme getirilmiş ise de hiç birinde el-Muhacir'in yaptığı kadar detaylı bir bilgi verme veya delillendirme yoluna gidilmemiştir. Bu eylemin meşruiyetini savunan kaynaklarda ileri sürülen deliller genel olarak

el-Muhacir'in kitabında geçen delillerle aynı olduğu için biz incelememizde konuyu el-Muhacir'in kitabını esas alarak değerlendireceğiz. İncelememizde el-Muhacir'in çok sayıda zikrettiği alim görüşlerini değil sadece delil olarak ileri sürdüğü ayet ve hadisleri ele alacağız.

el Muhacir'e göre iman etmedikçe kim olursa olsun eğer Müslümanlarla anlaşma yaparak İslam devletinin himâyesi altına girmemişse onun kanı ve malı helaldir. Ona göre Tevbe suresinin ilk 3 ayeti indikten sonra insanlar artık Müslümanlar, zimmet ve sulh yoluyla eman verilenler ile bunların dışında kalanlar olmak üzere 3 sınıfa ayrılmıştır. 3. Sınıfa dahil olanların kanı ve malı helaldir. Çünkü Cenab-ı Allah, "Haram aylar çıkınca bu Allah'a ortak koşanları artık bulduğunuz yerde öldürün, onları yakalayıp hapsedin ve her gözetleme yerine oturup onları gözetleyin. Eğer tövbe eder, namazı kılıp zekâtı da verilerse, kendilerini serbest bırakın. Şüphesiz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir." (Tevbe 9/5) buyurmuştur. el-Muhacir'e göre ayette geçen öldürünüz hükmünün sebebi onların şirk ve küfür içerisinde bulunmalarıdır. Yani hükmün illeti şirk ve küfür olarak kabul edilmiştir. Dolayısıyla her müşrik ve kafir muharip olarak kabul edilmiş ve öldürülmesi gerektiği iddia edilmiştir. (el-Muhacir, t.y: 31)

İslam davetini duyan ve onu kabul etmeyen tüm kafirleri muharip sınıfında değerlendiren el-Muhacir, (t.y. s. 49) muharip esirlerin öldürülmesi konusunda da bir tereddüt çerisinde olmamıştır. Ona göre 'gerçek anlamda veya zımnem savaşa katılmış sayılan kim olursa olsun öldürülür.' (s. 121)

el-Muhacir, esirlerin kafalarının kesilerek öldürülmelerinin cevazını savunmak üzere ise Kur'an-ı Kerim'den, içinde "Boyunlarını vurun" ifadesinin geçtiği iki ayeti delil göstermiştir.² İlk ayet, Enfâl suresinde geçen şu ayettir: "O sırada rabbin meleklere şunu vahyedyordu: Şüphesiz ben sizinle beraberim, iman edenlerin sebatlarını pekiştirin. Ben inkâr edenlerin kalplerine korku salacağım, artık boyunlarının üzerinden vurun, onların bütün parmaklarına vurun." (Enfâl 8/12) el-Muhacir, bazı müfessirlerin görüşlerinden de yararlanarak ayette geçen 'Boyunlarını vurun' ifadesini değerlendirerek şöyle bir sonuca ulaşmıştır: "Sonuç olarak şunu diyorum: Ayet, muharip kâfirlerin kafalarının kesilmesinin meşruiyeti hususunda kesin bir delildir. Ayette şu hususa işaret vardır: 'Boyunlarının üzerinden vurun' ki kafalarını kaldıramasınlar; 'bütün parmaklarına vurun' ki savunmaya güçleri kalmasın." (el-Muhacir, t.y: 270)

Ayetleri, zamanını ve zeminini gözönünde bulundurarak siyak ve sibakı içerisinde değerlendirmek sağlıklı hükümler elde etmek için son derece önemlidir. Siyak ve sibak ilişkisini diğer bir tabirle bağlamı gözardı eden yorumların gerçek muradı ortaya koymakta isabet etmeleri zordur. Dini metinleri sırf literal bir değerlendirmeye ele almak, her daim bu tür bir tehlikeyi içinde barındırır. el-Muhacir'in de takdirle karşıladığı ve hemen her meselede kendisinden nakillerde bulunduğu İbn Teymiyye, tefsir usulü hakkında kaleme aldığı *Mukaddime*'sinde bu hususa şöyle dikkat çekmiştir: "Müfessirlerin ihtilafa düşmelerinin diğer bir şekli ise istidlal cihetiyle meydana gelmektedir. Bu da iki şekilde olmuştur:

Bir grup, önce manaları kararlaştırmış, sonra Kur'an'ın lafızlarını buna hamletmişlerdir. Diğer bir grup ise ne konuşanın (mütekellimin) ne kendisine Kur'an inmiş olanın ve ne de Kur'an muhataplarının dilini dikkate almadan Kur'an'ı, kendi bildikleri Arapçaya ve lafızlara murad ettikleri manayı vererek tefsir etmişlerdir. Birinciler, delalet ve beyan bakımından Kur'an lafızlarının, müstehak olup olmadığına bakmaksızın sadece manayı almışlardır, diğerleri ise kelamın siyakına ve mütekellimin muradına bakmaksızın Arapçada caiz gördükleri lafza tabi olmuşlardır. Evvelkiler manada, ötekiler lafızda hata etmişlerdir. Zira bu kimseler lafzın, lügatte bu manaya delalet edip

² DAİŞ'in araştırma komitesi tarafından hazırlanan cihad kitabında da aynı ayetler delil gösterilerek muharip düşman askerlerini boyunlarını vurarak öldürmenin caiz olduğu ileri sürülmüştür. Bkz. *el-Mesailu'l-Ciyad fi Fıkhi'l-Cihad*, s. 31.

etmediği hususunda çoğu zaman hataya düşmüşlerdir.” (Arpa, 2010: 214-215; İbn Teymiyye, 1971: 79-81)

el-Muhacir, bahsi geçen kitabında sık sık yaptığı gibi burada da parçacı ve zahirci bir yaklaşımla ayeti bağlamından koparıp bu denli önemli bir fiilin delili olarak öne sürebilmiştir. Zira ayetin indiği ortamı ve nüzul sebebini dikkate almayarak, bu kavramın dildeki kullanımını gözardı ederek muharip düşman askerlerinin kafalarının kesilmesini kayıtsız olarak mübah görmüştür. Oysa bu ayeti kerime fiili bir savaş ortamını gündeme getirmektedir. el-Muhacir'in bu ortamı hiç dikkate almaması dikkat çekicidir. Bu ayetin yorumunda beklenen ve gözardı edilmemesi gereken husus onun, savaş ortamıyla ilgili olarak değerlendirilmesidir. Zira bu ayetlerin, Bedir savaşıyla ilgili olarak indiği hususunda alimler hemfikirdir. (Ebu Hayyan, 1993: IV, 452; Yazır, 1979: IV, 2364) Ayette meleklerle yapılan vahiy aracılığıyla müminlere savaşta gevşek davranmamaları, düşmana karşı sert tutum içerisinde bulunmaları ve acımadan onları saf dışı bırakmaları tembih edilmiştir. Savaşta gevşek davranmak müminleri başarısız kılacağından, onlara savaşın gereği olan sertliğe başvurmaları konusunda bir uyarı yapılmıştır. Müslümanların bu ilk savaşlarında başarılı olmaları için gereken gayreti göstermeleri ve düşmanlarını yıldırarak kalplerine korku salmaları istenmiştir. Ayette kullanılan “Boyunlarını vurun” ifadesi “onları öldürün, saf dışı bırakın” anlamında kinayeli bir kullanımdır. Müfessir İbn 'Âşur bu kinayeli kullanımı şöyle izah etmektedir: “Boyun vurma” ifadesi, ister vurarak, ister kalbe mızrak saplayarak ve isterse ok atarak öldürmeyi ifade eden meşhur bir kinayedir. Çünkü kinayeli kullanım daha güçlüdür. Bu tabirde de bir sertlik ve şiddet söz konusudur ve teşvik için daha etkilidir.” (İbn 'Âşur, 1984: 26/78-79)

Bu tabiri, kinayeli bir ifade olarak kabul etmeyip gerçek anlamıyla aldığımızda kızgın savaş ortamında düşman askerlerinin boynunu ve parmaklarını arama gibi müminlerin dikkatini dağıtacak bir çaba içerisinde bulunma durumu ortaya çıkar. Bu durum ayeti kerimenin sağlamaya çalıştığı azim ve kararlılığı zayıflatabilir. Ayette müminlerden istenen kafirlerin boyunlarını ve parmaklarını aramaları değil imkan buldukları anda onları öldürmeleridir. Bazı müfessirlerin bu ayete getirdiği yorumlar da bu dediğimizi desteklemektedir. Fahrettin er-Razî, bu ayeti tefsir ederken bazı müfessirlerin, ayette geçen “boyunlarının üstünü ve parmaklarını vurun” ifadesini “onları istediğiniz şekilde öldürün” anlamında kabul ettiklerini, çünkü boyun üstünde bulunan organın en güçlü organ olan kafa olduğunu; parmakların ise vücutta bulunan en zayıf organlar olduğunu, en kuvvetli ve en zayıf organların zikredilerek tüm organların kastedildiğini düşündüklerini; diğer bazı müfessirlerin ise bu ifadeleri sadece “onları öldürün” anlamında anladıklarını; çünkü parmakların; kılıç, mızrak vb. savaş aletlerini tutan organlar olduğunu; bunların kesilmesi durumunda düşmanın savaşmaktan alıkonulacağını düşündüklerini ifade etmiştir. (er-Razî, 1981: XV, 140) el-Muhacir ise fiili bir savaş ortamı için öngörülen ve düşmanı acımadan öldürmeyi ifade eden bu tabiri kelime anlamıyla ve üstelik öngörülen fiili savaş ortamının dışında da kabul ederek büyük bir hataya düşmüştür. Zira fiili savaşın dışında elde bulunan esirlere, esirler hukuku uygulanır. Esirlerin kafalarının kesilmesi bir yana, normal öldürülmeleri hususunda bile fukaha arasında bir ittifak bulunmadığına yukarıda işaret etmiştik.

el-Muhacir'in bu görüşünü savunmak üzere delil olarak ileri sürdüğü ikinci ayet ise Muhammed suresi 4. ayetidir. Bu ayette ise şöyle denilmiştir: “(Savaşta) inkâr edenlerle karşılaştığımız zaman boyunlarını vurun. Nihayet onları çökertip etkisiz hâle getirdiğinizde bağı sıkı bağlayın (sağ kalanlarını esir alın). Artık bundan sonra (esirleri) ya karşılıksız ya da fidye karşılığı salverin. Savaş sona erinceye kadar hüküm budur. Eğer Allah dileseydi, onlardan öç alırdı. Fakat sizi birbirinizle denemek için böyle yapıyor. Allah yolunda öldürülenlere gelince, Allah onların amellerini asla boşa çıkarmayacaktır.” (Muhammed 47/4) el-Muhacir, bu ayette geçen ‘Boyunlarını vurun’ ifadesi hakkında da bazı müfessirlerin farklı bağlamlarda ifade ettikleri görüşleri anlatarak kendi tezini savunmaya çalışmıştır. Ona göre kafa keserek öldürmekte bir şiddet ve sertlik söz konusudur. Ayette istenen budur ve bu da beğenmeyenlere rağmen tam olarak

Allah ve Rasulünün sevdiği bir husustur. (el-Muhacir, t.y: 271)

el-Muhacir, bu ayetin yorumunda da aynı istidlal hatasına düşmüştür. Zira bu ayette geçen “boyun vurma” ifadesi ile Enfal suresi ayetinde geçen ifade aynı anlamdadır. Orada da anlattığımız gibi bu tabir, savaşta kafirlerle karşı karşıya geldiğinizde “onlara acımayın ve öldürün” manasındadır. İbn ‘Âşur tefsirinde bu tabirin savaş ortamıyla alakalı olduğu hususundaki kanaatini savunmak üzere şöyle demektedir: “Ayetin başında geçen “lakiytum” lafzı, savaş buluşması anlamında meşhur olmuş bir kavramdır. Ondaki başka bir buluşma değil sadece savaş buluşması anlaşılır... buradaki buluşma asla kafirlerle yolda karşılaştığınızda vb. bir manaya gelmez. Bu yüzden onun yanına tahsis edici başka bir kavram eklenmesine ihtiyaç duyulmuyor.” (İbn ‘Âşur, 1984: 26/78)

Bir önceki ayette ifade ettiğimiz üzere bu ayet de aslında Müslümanları, kâfirlerle bir savaşta karşı karşıya geldiklerinde cesaretli bir şekilde savaşmaya teşvik etmektedir. Ayette “Boyunlarını vurun” ifadesinden sonra gelen cümleler bu durumu daha da netleştirmektedir: “*Nihayet onları çökertip etkisiz hâle getirdiğinizde bağı sıkı bağlayın (sağ kollarını esir alın). Artık bundan sonra (esirleri) ya karşılıksız ya da fidye karşılığı salıverin. Savaş sona erinceye kadar hüküm budur.*” “Boyunlarını vurun” hükmü savaş ortamı için geçerlidir. Savaşta elde ettiğiniz esirleri ise başka bir muameleye tabi tutun; ya karşılıksız ya da fidye olarak serbest bırakın. Bu ayetlerden el-Muhacir’in yaptığı gibi esirlerin kafalarının kesilmesinin meşruiyetini çıkarmak açık bir zorlama olur.

Öte yandan el-Muhacir’in ileri sürdüğü bu anlamın günümüzde fiili savaş ortamında pratize edilme imkanı da kalmamıştır. Çünkü savaşlar artık kılıç, mızrak vb. aletlerle değil ateşli silahlar ve bombalarla yapılmaktadır. Dolayısıyla Kur’an’ın öldürme anlamında kullandığı bu kinayeli tabir, kelime anlamıyla alınca ayet işlevsiz hale gelecektir. Zira günümüz savaş yöntemleri ve teknolojisi içerisinde onu bu şekilde pratize etme imkanı kalmamıştır.

el-Muhacir, muharip esirlerin kafasını keserek öldürmeyi savunmak üzere yukarıda bahsettiğimiz iki ayetin yanısıra farklı şart ve bağlamlarda vuku bulan Hz. Peygamberin bazı uygulamalarından, sahabeden rivayet edilen bazı söz ve davranışlardan –ki bunların çoğunda ‘boyun vurma’ ifadesi geçmektedir- Hz. Musa’nın Hızır (as) ile olan kıssasında geçen çocuğun öldürülmesiyle ilgili bazı rivayetlerdeki ‘kafasını kopardı’ ifadesinden deliller getirerek bu görüşünü detaylandırmaya çalışmıştır.

Tüm bu rivayetleri değerlendirmek bu makalenin sınırlarını aşmaktadır. Çoğu, zayıf hadisler de barındıran kaynaklarda geçen bu tür rivayetler, gerçekten vuku bulmuş olsa bile şahsi tasarruflar olup bu denli önemli sonuçları bulunan bir meselede delil olarak kullanılamaz. Zira bu rivayetlerin çoğu, kendi özel şartlarında gerçekleşmiş olup özel sebepleri bulunan bireysel olaylardır. Üzerinde alimlerin ittifak sağlamadığı bireysel olayların veya görüşlerin, insanların kafalarının kesilmesi gibi ağır sonuçları bulunan bir hükme delil olarak ileri sürülmesi istinbat usulü açısından da sorunludur. Burada geçmiş dönemlerde kullanılan ‘boyun vurma’ ifadesinin öldürmekten kinaye olarak kullanıldığını, günümüz şartlarında bu yöntemin kullanılma imkanının zaten ortadan kalktığını tekrar hatırlatmakla yetineceğiz. Ancak el-Muhacir’in bu görüşünü desteklediğini iddia ettiği bir hadisi şerifi ele almamız, onun hüküm çıkarmadaki usulsüzlüğünü, bu konuda ayet ve hadisleri nasıl manipüle ettiğini ortaya koymamız açısından önem arz etmektedir.

el-Muhacir’in, bu görüşüne delil olarak ileri sürdüğü hadisi şerif şu şekildedir: “Hz. Peygamber Kureyş kafirlerine şöyle dedi: “Beni dinleyin Ey Kureyş topluluğu! Muhammed’in nefsi elinde bulunan Allah’a yemin olsun ki size kesme cezasıyla geldim.”³ el-Muhacir, uzun bir metni bulunan bu hadisi

³ Kütüb-u Sitt’e’de geçmeyen bu hadisi, Ahmed b. Hanbel *Müsned*’inde (11/609; Hadis no: 7036); İbn Hibban *Sahih*’inde (14/525; Hadis no: 6567); Beyhakî ise *Delailu’n-Nübuve*’de (2/276) rivayet etmişlerdir. Muhakkik Şuayb

bölerek sadece bu parçasını verdikten sonra “kesmenin nasıl olduğu ise bellidir” diyerek bu hadis-i şerifin de baş kesmenin cevazına delil olduğunu savunmuştur. (el-Muhacir, t.y: 274)

el-Muhacir'in bu hadisten çıkardığı hükmün pek çok yönüyle sağlıklı olduğu ortadadır. Kafasını keserek insan hayatını sonlandırmayı öngören bu denli ağır bir hükmün, Hz. Peygamber'in genel uygulamaları dikkate alınmadan, (Bu konuda bilgi için bkz. D.İ.B. 2013: IV, 495-536) barındırdıkları rivayetlerin sıhhati yönünden daha güçlü kabul edilen Kütub-u Sitte'de geçmeyen bir hadise dayandırılması öncelikle usul açısından sorunludur. Bu kadar önemli bir hükmün genel uygulamalara değil ikinci derece hadis kitaplarında geçen rivayetlere dayandırılması önemli bir sorundur. Bu sorun görmezlikten gelinse bile el-Muhacir'in yaptığı bu çıkarsama yine de sağlıklı değildir. Zira o, ayeti kerimelerde yaptığı gibi bu hadisi de varid olduğu olaydan ve söylendiği bağlamdan bağımsız ele alarak ondan kendi görüşüne delil üretmeye çalışmıştır. Zira bu hadis, Hz. Peygamber'in muhatap olduğu can sıkıcı bir olay üzerine kızarak ortaya koyduğu ve o dönemin tehdit diliyle ifade ettiği bir tepkiyi dile getirmektedir. Kureys'ten önde gelen bazı müşrikler biraraya gelerek onun aleyhine bir tezgah kurmuşlardı. Bunu fark eden Hz. Peygamber, onları bu hıyanetlerinden vazgeçirmek için bu ifadelerle kendilerini tehdit etmiştir. (Bu konuda bilgi için bkz. Suyutî, t.y: I, 240) Kullandığı bu ifadeyle 'eğer bu hıyanetinizden vazgeçmezseniz sizi bu hareketinizin cezası olan ölümlle cezalandıracağım' demiştir. Hz. Peygamber'in burada kullandığı 'kesme' lafzı, öldürmekten kinayedir. Beyhakî, bu hadisi şerh ederken şöyle demiştir: “Peygamberimiz (sav) onları kesmeyle tehdit etmiştir ki burada onları öldürmek anlamındadır.” (Beyhakî, 1988: II, 276) Bunu gözardı ederek onu bu denli ağır bir eylemin delili olarak öne sürmek en başta Hz. Peygamber'e büyük bir haksızlık olur. İnsanları hayvan keser gibi kesme fiilinin, tüm insanlığa rahmet olarak gönderilen bir peygamber (Enbiya 21/107. Bu konudaki görüşler bkz. et-Taberî, 2003: XVIII, 552) tarafından öngörüldüğünü iddia etmek büyük bir haksızlıktır. Zira Hz. Peygamber'in bu ifadesi kelime manasıyla alınsa bile bu durum için bir delil oluşturamaz. Çünkü o, bu sözü belli bir topluluğa, yani kendisine ihanet içerisinde bulunan Kureys'in bazı ileri gelenlerine söylemiştir. Bu genel bir hüküm değildir.

Kaynaklarda bu hadisin vürud sebebi şu şekilde rivayet edilmiştir: Urve, Abdullah b. Amr b. As'a şöyle dedim: Kureys'in ortaya koyduğu düşmanlıklar sebebiyle Rasulullah'tan onlara gösterilen en sert tepki ne oldu? Abdullah, onların ileri gelenleri, bir gün Hicr'de toplandıklarında yanlarına gitmiştim. Rasulullah'tan bahsederek şöyle dediler: Bu adamdan görüp de sabrettiğimiz durumun bir benzerini hiç görmedik. Adam hayallerimizi boşa çıkardı, atalarımıza kötü laflar etti, dinimizi ayıpladı, birliğimizi bozdu, ilahlarımıza hakaretlerde bulundu, biz ona büyük bir sabır gösterdik. Bunun gibi şeyler söylediler. Onlar bu hal üzere iken Rasulullah yanlarına geldi, yönünü çevirerek yürümeye devam etti ve rüknü istilam etti. Sonra Beytullah'ı tavaf ederek yanlarına uğradı, yanlarından geçince söyledikleriyle ilgili onu gammazlamaya başladılar. Onun yüzünden bunu okudum. Sonra tavafına devam etti. İkinci defa yanlarından geçince yine aynı şeyi yaptılar. Ben yine onun yüzünden bunu hissettim. Üçüncü defa yanlarından geçince yine aynı şeyi yaptılar. Rasulullah bunun üzerine şöyle dedi: “Ey Kureysliler, dinleyiniz! Muhammed'in nefsi elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki size kesme cezasıyla geldim” Orada bulunan topluluk onun bu sözlerini dinlediler; o hale geldiler ki sanki her birinin başına bir kuş düşmüş gibiydi. Hatta en sert söylemi olan bile onu sakinleştirmek için söyleyecek güzel sözler bulmaya çalıştı ve şöyle dedi: Ya Eba Kasım git, raşid biri olarak git. Vallahi cahil biri değildin. Urve şöyle devam etti: Bunun üzerine Rasulullah oradan ayrıldı. Ertesi gün olunca tekrar Hicr'de biraraya geldiler. Ben de aralarında bulunuyordum. Bazıları diğerlerine şöyle dedi: Sizden sadır olanı ve ondan size ulaşanı hatırlıyorsunuz. Size hoşunuza gitmeyen şeyi size yapacaktı ve

el-Arnautun onun sahih olduğunu ifade etmiştir. (Bkz. Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, thk. Şuayb el-Arnaut vd. (y.y. Muessesetu'r-Risale, 2001.) XI, 609; Hadis no: 7036 şerhi).

siz onu öylece bıraktınız. Onlar böyle konuşurlarken Rasulullah yanlarına geldi. Yekvücut halde ona doğru ilerlediler. Etrafını kuşattılar ve -dinleri ve ilahları hakkında söylediği şeyleri kastederek- şöyle söyle diyen sen misin? dediler. Urve şöyle sürdürüyor: Rasulullah şöyle dedi: “Evet bunu söyleyen benim” Urve devamla şöyle diyor: Aralarından birinin ridasını toplandığı yerden tuttuğunu gördüm. Ebu Bekir Siddık önüne geçti ve ağlayarak “Rabbim Allah, Rabbim Allah” dedi. Sonra ondan uzaklaştılar. Şüphesiz ki bu benim gördüğüm, Rasulullah’tan Kureyş’e gösterilen en sert tepkiydi.” (İbn Hanbel, 2001: XI, 609)

el-Muhacir’in insanların kafasını kesmenin cevazı için delil olarak öne sürdüğü hadisin tamamı bu şekildedir. el-Muhacir, onun vürud sebebini ve bağlamını dikkate almadan, içinden sadece “size kesme cezasıyla geldim” sözünü alarak delil göstermiştir. O, bu tutumuyla muhtemelen İslam peygamberi hakkında sebep olduğu bu algının ne denli yaralayıcı olduğunun farkında değildir. Onun söyleminde Hz. Peygamber, bir rahmet peygamberi değil de azap, işkence ve terör lideri konumuna indirgenmiştir. Halbuki bu hadiste geçen “kesme” lafzı, örfi bir durumdan neşet etmiştir. Bu ifade çok sert tepki verilmek istenen bir durumda muhataplara ne denli kızgın olunduğunu göstermek için kullanılan bir tehdit ifadesidir. Bunun aksini söylemek ancak bir önyargının eseri olabilir. Hz. Peygamber’in yöntem olarak insanlara genel olarak yumuşak davrandığı, şefkatle muamelede bulunduğu bizzat Kur’an tarafından dile getirilmiştir. Al-i İmran suresi 159. ayette şöyle denilmiştir: “Allah’ın rahmeti sayesinde sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi. Artık sen onları affet. Onlar için Allah’tan bağışlama dile. İş konusunda onlarla müşavere et. Bir kere de karar verip azmettin mi, artık Allah’a tevekkül et, (ona dayanıp güven). Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever.” Siyer-i Nebi bu tutumun örnekleriyle doludur. Hz. Peygamber’in, Müslümanlara karşı sergilenen ihanetler dışında insanlara şefkatle davrandığı bilinmektedir. Hülasa edecek olursak bu hadiste geçen kesme ifadesinden insanlığın vicdanını yaralayan bu denli ağır bir cezalandırmayı çıkarmak isabetli bir yorum değildir.

5. Sonuç

Savaş esirlerine eziyet etme, onları çeşitli işkence yöntemleriyle öldürme vb. esirlere yönelik tutumlar, tarihteki kadim köklü medeniyetlere kadar uzanmaktadır. İslam dininin inmeye başladığı Arap toplumunda da esaret ve kölelik sistemi acımasız bir şekilde uygulanıyordu. İşkenceyle öldürme dahil esirlere her türlü kötü muamelelerde bulunuluyordu. İslam dini inmeye başladığında ilk aşamada, kökleşmiş olan bu kurumun ıslah edilmesi, hukuki bir zemine oturtulması ve zamanla kaldırılması yönünde çeşitli düzenlemeler öngörmüştür. Esirlere ve kölelere iyi davranılmasını, çeşitli vesilelerle serbest bırakılmalarını tavsiye etmiştir. Bunun için devlet bütçesinden pay ayrılmasını, müminlerin yeminlerini tutamamaları veya adam öldürmeleri durumunda köle azad etmelerini cezai müeyyideler arasına koymuştur. Özgürlüklerine kavuşabilmeleri için kendilerine zekattan pay verilmesi tavsiye edilmiştir. Savaş zamanlarında yaşlıların kadınların, çocukların, din adamlarının, savaşa katılmamış kişilerin esir alınmamalarını ve öldürülmemelerini emreden İslam dini, fiili savaş ortamının dışında muharip esirlerin duruma göre öldürülmemelerini veya serbest bırakılmalarını ise devlet yararına hareket etmek üzere devlet başkanının yetkisine bırakmıştır.

Esirlerin kafalarının kesilerek öldürülmesi konusunda delil gösterilen ayet-i kerimelerde geçen “Boyunlarını vurma” ifadesi, fiili savaş ortamı için kullanılan ve düşmanı acımadan öldürerek saf dışı bırakmayı ifade eden kinayeli bir kullanımdır. Fiili savaş ortamı için tavsiye edilen bu tutumu, kendi özel hukukuna tabi tutulması gereken esirlere tatbik etmek, delil gösterilen ayet-i kerimelerin ruhuna aykırıdır. Hz. Peygamber’in kendisine ihanet eden ve aleyhine çeşitli tezgahlarda bulunan müşriklerin bazı ileri gelenlerine yönelik olarak sarfettiği “Size kesme cezasıyla geldim” ifadesi, zamanın örfünde bir tehdit ifadesi olarak bulunan ve öldürmekten kinaye olarak kullanılan bir ifadedir. Onun bu özel bağlamını ve örfi durumunu gözardı ederek Hz. Peygamberin genel bir uygulaması olarak ileri sürmek

hakikatle bağdaşmamaktadır.

Bahsi geçen ayet ve hadis-i şerifleri delil göstererek muharip düşman esirlerin kafalarının kesilerek öldürülmelerini caiz gören küresel cihatçı Selefi akımın teorisyenlerinden Ebu Abdullah el-Muhacir, bu ayet ve hadisleri; tasvir etmekte olduğu ortamı, siyak ve sibakını görmezlikten gelerek parçacı bir tutumla ele almış ve onlardan zorlama bir yorumla bu denli korkunç bir eylemin delillerini oluşturmaya çalışmıştır. Önyargıların bir ürünü olan bu tutumun İslam'a mal edilerek onun terörle özdeşleştirilmeye çalışılması da diğer bir önyargının ürünü olmaktan öteye geçmemektedir.

KAYNAKÇA

- Arpa, E. (2010), *İbn Teymiyye'nin Kur'an Anlayışı*, 2. baskı Ankara: Fecr Yayınları.
- el-Beyhakî, Ahmed b. H. (1988) *Delailu'n-Nubuwwa*, baskıya hazırlayan: Abdulmu'tî Kal'acî, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye ve Daru Reyyan li't-Turas.
- el-Buhârî, Muhammed b. İ. (1998) *Sahih-i Buharî*, nşr. Ebu Suheyt el-Kuremî, Riyad: Beytu'l-Efkar ed-Devliyye.
- Diyanet İşleri Başkanlığı, (2013) *Hadislerle İslam*, 2. baskı, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı.
- Ebu Davud, Süleyman b. E. (2009) *Sünen-u Ebi Davud*, thk. Şuayb el-Arnaut, Muhammed Kamil Karabeleli, y.y, Dâru'r-Risale el-Alemiyye.
- Ebu Hayyan, Muhammed b. Y. (1993) *el-Bahru'l-muhîd*, yayına haz. Komisyon, Beyrut: Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye.
- Ebu Heniyye, H. - Ebu Rumman, M. (2015) *Tanzimu'd-Devleti'l-İslamiye*, Amman: Friedrich Ebert Stiftung yayını.
- İbn 'Âşûr, M. T., (1984) *et-Tahrir ve't-tenvir*, Tunus: ed-Dâru't-Tunusiyye li'n-Neşr.
- İbn Hanbel, Ahmed b. M., (2001) *el-Müsned*, thk. Şuayb el-Arnaut vd. y.y. Muessesetu'r-Risale.
- İbn Hişam, (1955) *es-Siyretu'n-nebeviyye*, Kahire.
- İbn Kesir, Ebu'l-Fida İ., (2000) *Tefsiru'l-Kur'ani'l-azim*, thk. Komisyon, Kahire: Muessesetu Kurtuba.
- İbn Kudame, (t.y.) *el-Muğnî*, Kahire.
- İbn Rüşd, (t.y.) *Bidayetu'l-muctehid*, Kahire.
- İbn Teymiyye, Takıyuddin A. (1971) *Mukaddimetun fi usuli't-Tefsir*, thk. Adnan Zerzur, Beyrut: Daru'l-Kur'ani'l-Kerim.
- İslam Devleti Araştırma ve İnceleme Ofisi, (t.y.) *el-Mesailu'l-Ciyad fi Fikhi'l-Cihad*, y.y.
- Kutub, S. (t.y) *fi Zilali'l-Kur'an*, trc. İ. Hakkı Şengüler vd. İstanbul: Hikmet Yayınları.
- el-Muhacir, Ebu A. (t.y.) *Mesail min fikhi'l-cihad*, y.y.
- Özel, A. (2003) "İslam'da ve Günümüz Devletler Hukukunda Savaş Esirleri", *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, sayı 1, s. 105-122.
- er-Razî, F. (1981) *Mefatihü'l-gayb*, Beyrut: Dâru'l-Fikr.
- Sevinç, B. (2013) "Siyasal İslam ve Söylem Egemenliği", *International Journal of Social Science*, Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS1623> Volume 6 Issue 6, p. 993-1018, June 2013.
- es-Suyutî, C. (t.y.) *el-Hasaisu'l-Kubra*, Beyrut: Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye.
- et-Taberî, Muhammed b. C. (2003) *Camiu'l-beyan 'an tefsiri ayi'l-Kur'an* thk. Abdullah b. Abdulmuhsin et-Turkî, y.y, Dâru Hicr.
- Umur, Z, (1974) *Roma Hukuku*, İstanbul.
- el-Vahidî, Ali b. A. (1991) *Esbabu nuzuli'l-Kur'an*, thk. Kemal Besyunî Zeğlul, Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye.
- el-Vakidî, Muhammed b. Ö. (1965) *el-Meğazî*, nşr. M. Jones, London.